

Дзітмары і Мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

Год выдання 34-ы
№ 86 [2035]
26 кастрычніка 1965 г.
Аўторак
Цана 4 кап.

НЯХАЙ ЖЫВЕ КАМУНІЗМ, ЯКІ ЎСТА-
ЛЁЎВАЕ НА ЗЯМЛІ МІР, ПРАЦУ, СВАБО-
ДУ, РОЎНАСЦЬ, БРАЦТВА І ШЧАСЦЕ
ЎСІХ НАРОДАЎ!

ЗАКЛІКІ ЦК КПСС

ДА 48-й ГАДАВІНЫ ВЯЛІКАЙ КАСТРЫЧНІЦКАЙ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ РЭВАЛЮЦЫІ

1. Няхай жыве 48-я гадавіна Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі!
2. Слава Вялікаму Кастрычніку, які адкрыў новую эру ў гісторыі чалавецтва — эру крушэння капіталізму і ўсталявання камунізму!
3. Няхай жыве марксізм-ленінізм — вечна жывое, ўсёперамагаючае рэвалюцыйнае вучэнне!
4. Працоўныя Саветаў! Усе сілы на стварэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму, на выкананне Праграмы КПСС!
5. Няхай жыве ленинская генеральная лінія Камуністычнай партыі!
6. Працоўныя Саветаў! Шырэй разгортайце сацыялістычнае спорнацтва ў гонар XXIII з'езда КПСС!
7. Палімянае прывітанне брацкім камуністам і рабочым партыям — баявому авангарду рабочага класа і ўсіх працоўных!
8. Няхай жыве рабочы клас ўсяго свету! Пралетары ўсіх краін, яднуйцеся!
9. Няхай жыве адзінства і згуртаванасць міжнароднага камуністычнага руху на аснове марксізма-ленінізму, пралетарскага інтэрнацыяналізму, Дэкларацыі і Заявы Маскоўскіх нарад!
10. Народы краін сацыялізму, народы, якія вядуць нацыянальна-вызваленчую барацьбу, працоўныя ўсяго свету! Аб'яднуйце свае намаганні ў барацьбе супраць імперыялізму і капіталізму, за нацыянальнае вызваленне, за мір, дэмакратыю і сацыялізм!
11. Народы свету! Змагайцеся за поўную і канчатковую ліквідацыю ганябнай сістэмы каланіяльнага рабства, супраць усіх форм залежнасці ад імперыялізму, супраць расавага прыгнёчэння!
12. Народы ўсіх краін! Выкрывайце падкопы імперыялістычных падпалышчыкаў! Узмацняйце барацьбу за ўсеагульнае і поўнае раззбраенне, забарону ядзернай зброі, спыненне гоні ўзбраенняў, за мір за ўсім свеце!
13. Няхай жыве ўсталяванне міжнароднага салідарнасці з гераічным в'етнамскім народам!
14. Народы свету! Змагайцеся супраць імперыялістычных планаў стварэння шматбачных ядзерных сіл НАТО, супраць допуску заходнегерманскіх рэзэрваў да ядзернай зброі!
15. Народы ўсіх краін! Дабівайцеся ўтаймавання рэваншызму і мілітарызму ў Заходняй Германіі, стэртыга пакарэння індыйскіх ваенных злучэнняў, заключэння савецка-карыянага дагавору!
16. Няхай жыве сутэсная сацыялістычная сістэма — галоўная завяда міжнароднага рабочага класа і ўсіх працоўных!
17. Няхай мацее згуртаванасць, брацкая дружба і адзінства народаў ўсіх краін сацыялізму!
18. Брацкае прывітанне працоўным Кітайскай Народнай Рэспублікі, якія будуць сацыялізм! Няхай жыве згуртаванне вялікіх народаў Саветаў Саюза і Кітая ў барацьбе супраць імперыялізму і капіталізму, за сацыялізм, мір і нацыянальную незалежнасць!
19. Брацкае прывітанне працоўным Народнай Рэспублікі Албаніі, якія будуць сацыялізм! Няхай мацее дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і албанскім народам!
20. Брацкае прывітанне працоўным Народнай Рэспублікі Балгарыі, якія будуць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і балгарскім народам!
21. Брацкае прывітанне працоўным Венгерскай Народнай Рэспублікі, якія будуць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і венгерскім народам!
22. Брацкае прывітанне працоўным Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам, якія будуць сацыялізм, змагаюцца супраць амерыканскіх агрэсарў, за мірнае аб'яднанне сваёй краіны на дэмакратычных асновах! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і в'етнамскім народам!
23. Брацкае прывітанне працоўным Рэспублікі Куба, якія будуць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і кубінскім народам!
24. Няхай жыве Рэспубліка Куба!
25. Брацкае прывітанне працоўным Мангольскай Народнай Рэспублікі, якія будуць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і мангольскім народам!
26. Брацкае прывітанне працоўным Польскай Народнай Рэспублікі, якія будуць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і польскім народам!
27. Брацкае прывітанне працоўным Сацыялістычнай Рэспублікі Румыніі, якія будуць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і румынскім народам!
28. Брацкае прывітанне працоўным Чэхаславацкай Сацыялістычнай Рэспублікі, якія будуць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і чэхаславацкім народам!
29. Брацкае прывітанне народу Аб'яднанай Арабскай Рэспублікі, які будзе незалежным, нацыянальным, дэмакратычным дзяржавам, змагаюцца за сацыялістычнае развіццё сваёй краіны! Няхай развіваецца і мацее дружба і супрацоўніцтва паміж народамі Саветаў Саюза і Аб'яднанай Арабскай Рэспублікі!
30. Брацкае прывітанне гераічнаму народу Алжыра, які будзе незалежным нацыянальным дзяржавам, змагаюцца за сацыялістычны прагрэс сваёй краіны! Няхай развіваецца і мацее дружба і супрацоўніцтва паміж народамі Саветаў Саюза і Алжырскай Народнай Дэмакратычнай Рэспублікі!
31. Брацкае прывітанне народам Бірмы, якія змагаюцца за незалежную дэмакратычную дзяржаву, змагаюцца за сацыялістычны прагрэс сваёй краіны! Няхай развіваецца і мацее дружба і супрацоўніцтва паміж народамі Саветаў Саюза і Бірмы!
32. Брацкае прывітанне народам Ганы, Гвінеі, Конга (Бразавіль) і Малі, якія будуць незалежнымі, нацыянальнымі, дэмакратычнымі дзяржавамі, змагаюцца за сацыялістычны прагрэс сваёй краіны! Няхай развіваецца і мацее дружба і супрацоўніцтва паміж народамі Саветаў Саюза і народамі Ганы, Гвінеі, Конга і Малі!
33. Брацкае прывітанне вялікаму індыйскаму народу! Няхай развіваецца і мацее дружба і супрацоўніцтва паміж народамі Саветаў Саюза і Індыі!
34. Брацкае прывітанне вялікаму інданезійскаму народу! Няхай развіваецца і мацее дружба і супрацоўніцтва паміж народамі Саветаў Саюза і Інданезіі!
35. Брацкае прывітанне мужнаму народу Паўднёвага В'етнама, які вядзе гераічную барацьбу супраць узабортнага інтэрвенцыі амерыканскага імперыялізму і прадэманстрацыі антынароднага рэжыму, за аб'яднанне сваёй радзімы на дэмакратычных асновах!
36. Брацкае прывітанне мужнаму народу Паўднёвай Карэі, які змагаецца за вывад амерыканскіх войскаў з ірэннае ўз'яднанне сваёй радзімы!
37. Брацкае прывітанне народам Камбоджы, Лаоса, Непала і Шрыланда, якія змагаюцца за мір і ўмацаванне нацыянальнай незалежнасці сваёй краіны!
38. Брацкае прывітанне афганскаму народу! Няхай мацее і развіваецца саброўскія, добрасуседскія адносіны паміж Савецкім Саюзам і Афганістанам!
39. Брацкае прывітанне народам арабскіх краін, якія змагаюцца за поўную ліквідацыю каланіялізму, за ўмацаванне сваёй незалежнасці і сацыялістычнага прагрэсу!
40. Брацкае прывітанне народам Паўднёвай Аравіі, якія вядуць гераічную барацьбу супраць імперыялізму, за свабоду і незалежнасць!
41. Брацкае прывітанне народам афрыканскіх дзяржаў, якія змагаюцца супраць каланіялізму і імперыялізму, за ўмацаванне сваёй незалежнасці, за развіццё нацыянальнай эканомікі і культуры!
42. Брацкае прывітанне кангалезскаму народу, які вядзе барацьбу супраць унутранай і знешняй рэакцыі, за свабоду і незалежнасць сваёй радзімы!
43. Брацкае прывітанне народам Анголы, Мазамбіка, Партугальскай Гвінеі, Паўднёвай Родэзіі і Паўднёвай Афрыкі, якія вядуць гераічную барацьбу супраць імперыялізму і расізму, за свабоду і незалежнасць!
44. Брацкае прывітанне народам Лацінскай Амерыкі, якія змагаюцца супраць імперыялізму, за поўную незалежнасць сваёй краіны!
45. Няхай развіваецца і мацее дружба і супрацоўніцтва народаў Англіі, Злучаных Штатаў Амерыкі, Францыі і Саветаў Саюза ў інтэрэсах трываллага міру за ўсім свеце!
46. Няхай развіваецца і мацее дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім народам і народамі Грэцыі і Італіі!
47. Няхай развіваецца і мацее дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім народам і народам Ірана, Пакістана і Турцыі!
48. Брацкае прывітанне працоўным і ўсім прагрэсіўным сілам Федэратыўнай Рэспублікі Германіі, якія змагаюцца супраць імперыялізму і адрэацыі фашызму!
49. Брацкае прывітанне народам Іспаніі і Партугаліі, якія вядуць мужную барацьбу супраць фашызму і расізму, за дэмакратычныя свабоды!
50. Няхай жыве дружба і супрацоўніцтва паміж народамі Саветаў Саюза і Аўстрыі!
51. Брацкае прывітанне фінскаму народу! Няхай мацее і развіваецца саброўскія, добрасуседскія адносіны паміж народамі Саветаў Саюза і Фінляндскай Рэспублікі!

52. Няхай развіваецца і мацее дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім народам і народамі Даніі, Ісландыі, Нарвегіі, Швецыі, Бельгіі і Галандыі!
53. Брацкае прывітанне японскаму народу, які змагаецца за поўную незалежнасць сваёй краіны, супраць амерыканскіх ваенных баз! Няхай развіваецца і мацее дружба і супрацоўніцтва паміж народамі Саветаў Саюза і Японіі!
54. Няхай жыве ленинская міралюбівае знешняя палітыка Саветаў Саюза!
55. Няхай жывуць аваяны славай перамог доблесных Савецкіх Узброеных Сіл!
56. Савецкія воіны! Свята захоўвайце і панамайце гераічныя традыцыі арміі і флоту, дабываеце новых поспехаў у баявой і палітычнай падрыхтоўцы, умацаваны воінскай дысцыплінай. Будзьце пільнымі і заўсёды гатовыя сакрышчы любога агрэсара!
57. Няхай мацее і працітае саюз рабочага класа і калгаснага сялянства — непарушная аснова Савецкай сацыялістычнай дзяржавы!
58. Няхай вечна жыве і працітае непарушнае адзінства і брацкая дружба народаў СССР!
59. Слава калектывам і ўдзяльнікам, якія змагаюцца за камуністычны адносіны да працы!
60. Слава ўсім перадавікам і наватарам вытворчасці!
61. Працоўныя Саветаў Саюза! Умацоўвайце сацыялістычную ўласнасць — аснову магутнасці нашай Радзімы і далейшага росту дэбяртыў народа!
62. Працоўныя Саветаў Саюза! Змагайцеся за ажыццяўленне рашэнняў вераснёўскага Пленума ЦК КПСС, за далейшы ўздым сацыялістычнай прамысловасці!
63. Работнікі прамысловасці, будаўніцтва і транспарту! Павышайце эфектыўнасць грамадскай вытворчасці і капітальных укладанняў, пільна выкарыстоўвайце асноўныя вытворчыя фонды, хутчэй асвойце новыя магутнасці!
64. Работнікі прамысловасці, будаўніцтва і транспарту! Умацоўвайце тэхналагічную і вытворчую дысцыпліну, развівайце гаспадарчы разлік, павышайце рэнтабельнасць вытворчасці!
65. Працоўныя Саветаў Саюза! Павышайце прадукцыйнасць працы! Змагайцеся за паліпашэнне якасці і зніжэнне сабекошту прадукцыі!
66. Работнікі прамысловасці, будаўніцтва і транспарту! Ажыццяўляйце спецыялізацыю, комплексную механізацыю і аўтаматызацыю, укараняйце ў вытворчасць дасягненні навукі, тэхнікі і перадавы вопыт!
67. Працоўныя Саветаў Саюза! Дабівайцеся эканамічнага выдатвання матэрыяльных рэсурсаў і дзяржаўных сродкаў! Змагайцеся за безгаспадарчасць, празмернасці і марнатраўства!
68. Савецкія металургі і гарнікі! Павышайце здабычу руды, вытворчасць чыгуны, сталі, пракату, труб, каларовых і рэдкіх металаў!
69. Савецкія энергетыкі, будаўнікі і мантанікі электрастанцый і электрасетак! Забеспячайце апераджальнае тэмпы развіцця энергетыкі, зніжайце кошт будаўніцтва і эксплуатацыі энергасістэм!
70. Работнікі машынабудавання і прыборабудавання! Змагайцеся за тэхнічны прагрэс, за забеспячэнне народнай гаспадаркі найноўшымі машынамі і прыборамі!
71. Работнікі нафтавай і газавой прамысловасці! Павышайце здабычу нафты і газу! Хутчэй асвойце новыя нафтавыя і газавыя месцанараджэнні!
72. Работнікі хімічнай прамысловасці! Змагайцеся за павелічэнне выпуску і павышэнне якасці хімічных прадуктаў для вытворчасці тавараў народнага ўжытку! Больш мінеральных угнаенняў і сродкаў аховы раслін для сельскай гаспадаркі!
73. Савецкія геолагі! Хутчэй адкрывайце незлічоныя багаці недрў нашай Радзімы!
74. Работнікі лёгкай, харчовай і мяса-малочнай прамысловасці! Павышайце вытворчасць, паліпашайце асартымент, павышайце якасць прамысловых і харчовых тавараў!
75. Работнікі рыбнай прамысловасці! Павышайце ўлоў рыбы, паліпашайце якасць і зніжайце сабекошт рыбных прадуктаў!
76. Работнікі транспарту! Асваівайце транспарт сучаснымі тэхнічнымі сродкамі! Скарачвайце тэрміны даставі грузаў, зніжайце сабекошт перавозак, лепш абслугоўвайце пасажыраў!
77. Работнікі сувязі! Развівайце і ўдасканальвайце сродкі сувязі! Павышайце абслугоўванне насельніцтва!
78. Працоўныя Саветаў Саюза! Развіццё і ўмацаванне эканомікі калгасаў і саўгасаў — справа ўсёй партыі, усёго народа! Настойліва змагайцеся за ажыццяўленне распрацаваных сакавікім Пленумам ЦК КПСС неадкладных мер па далейшаму развіццю сельскай гаспадаркі!

82. Гонар і слава працаўнікам сельскай гаспадаркі, якія пасляхова выканалі планы вытворчасці і продажу дзяржаве прадуктаў сельскай гаспадаркі і жывёлагадоўлі!
83. Калгаснікі, рабочыя саўгасаў, спецыялісты сельскай гаспадаркі! Павышайце культуру земляробства і жывёлагадоўлі, іспытна ўкараняйце ў вытворчасць дасягненні навукі і перадавы вопыт!
84. Калгаснікі і работнікі саўгасаў! Павышайце вытворчасць сельскагаспадарчых прадуктаў, павышайце прадукцыйнасць працы, дабываеце рэнтабельнасць кожнага калгаса і саўгаса!
85. Работнікі сельскай гаспадаркі! Лепш выкарыстоўвайце аграрныя і мінеральныя ўгнаенні, павышайце ўраджайнасць сельскагаспадарчых культур!
86. Калгаснікі і работнікі саўгасаў! Развівайце грамадскую жывёлагадоўлю! Умацоўвайце кармавую базу, рацыянальна выкарыстоўвайце кармы!
87. Калгаснікі і калгасніцы! Умацоўвайце грамадскую гаспадарку! Праймайце актыўны ўдзел у кіраванні спраамі сельскагаспадаркі!
88. Механізатары калгасаў і саўгасаў! Змагайцеся за ўздым сельскагаспадарчых вытворчасці! Лепш вучыцеся, прадукцыйна выкарыстоўвайце і беражце тэхніку!
89. Работнікі сельскагаспадарчай навукі! Узбагачайце практыку новымі адкрыццямі і дасягненнямі, трымайце цесную сувязь з калгасамі і саўгасамі! Уносьце дастойны ўклад у развіццё сельскагаспадарчай вытворчасці!
90. Работнікі дзяржаўнага і кааператыўнага гандлю! Удасканальвайце гандаль і грамадскае харчаванне, лепш абслугоўвайце насельніцтва!
91. Работнікі службы быту! Усямерна паліпашайце абслугоўванне савецкіх людзей, пільна задавальняйце іх запатрабаванні!
92. Работнікі савецкіх устаноў! Павышайце арганізатарскую і выхавальную работу ў масах! Выкараняйце бюракратызм, чужа адносіны да запатрабаваных працоўных!
93. Работнікі навукі і вышэйшых навуковых устаноў! Змагайцеся за далейшы росквіт навукі, за тэхнічны прагрэс! Рыхтуйце спецыялістаў, вартых эпохі камунізму!
94. Слава перадавым навукам!
95. Слава савецкім вучоным, канструктарам, інжынерам, тэхнікам і рабочым, якія адкрылі новыя гарызонты ў асваенні касмічнай прасторы!
96. Слава доблесным савецкім касманатам!
97. Дзеячы літаратуры і мастацтва! Змагайцеся за партыйнасць і народнасць, высокую ідэянасць і мастацкае майстэрства твораў! Ярэй адлюстравальвайце веліч і прыгажосць гераічных спраў савецкага народа, барацьбу за перамогу камуністычных ідэяў!
98. Работнікі друку, радыё і тэлебачання, выдавецтваў і культурна-асветных устаноў! Актыўна даламагайце партыі выхоўваць працоўных у духу марксізма-ленінізму, савецкага патрыятызму і пралетарскага інтэрнацыяналізму!
99. Работнікі народнай асветы! Удасканальвайце навучанне дзяцей, загартоўвайце іх духоўна і фізічна, выхоўвайце ў падрастаючага пакалення працавітасць, калектывізм, адданасць справе камунізму!
100. Медыцынскія работнікі! Павышайце абслугоўванне насельніцтва! Укараняйце ў практыку найноўшыя дасягненні медыцынскай навукі! Змагайцеся за здароўе савецкага чалавека!
101. Няхай жыве наша агульнанародная сацыялістычная дзяржава! Няхай развіваецца і мацее савецкая сацыялістычная дэмакратыя, расце актыўнасць працоўных у кіраванні спраамі краіны!
102. Няхай жывуць савецкія прафсаюзы — школа камунізму!
103. Няхай жывуць савецкія жанчыны — актыўныя будаўнікі камуністычнага грамадства!
104. Слава жанчынам-матэ, выхавальніцы дзяцей, істотнай працаўніцы на вытворчасці і ў быце!
105. Ветэраны працы і ваіны! Праймайце больш актыўны ўдзел у грамадска-палітычным жыцці краіны, у выхаванні моладзі на рэвалюцыйных, баявых і працоўных традыцыях савецкага народа!
106. Няхай жыве ленинскі камсамол — верны памочнік і рэзерва Камуністычнай партыі!
107. Юнакі і дзяўчаты! Настойліва авалодвайце ведамі, вучыцеся працаваць і жыць па-камуністычнаму! Няхай жыве слаўная савецкая моладзь!
108. Піянеры і школьнікі! Добра вучыцеся, любіце і павышайце працу! Рыхтуйцеся стаць актыўнымі барацьбітамі за справу Леніна, за камунізм!
109. Камуністы і камсамольцы! Будзьце ў авангардзе ўсенароднай барацьбы за пбудову камунізму ў СССР!
110. Слава вялікаму савецкаму народу — доблеснаму будаўніку камунізму, мужнаму барацьбіту за мір і шчасце ўсіх людзей на зямлі!
111. Няхай жыве вялікае непарушнае адзінства партыі і народа!
112. Няхай жыве Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік!
113. Няхай жыве наш родны Савецкі ўрад!
114. Няхай жыве створаная Леніным слаўная Камуністычная партыя Саветаў Саюза!
115. Няхай жыве камунізм, які ўсталявае на зямлі Мір, Працу, Свабоду, Роўнасць, Брацтва і Шчасце ўсіх народаў!

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ САВЕЦКАГА САЮЗА

ШОСТАЯ СЕСІЯ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА БССР

22 кастрычніка працягла работу шостае сесія Вярхоўнага Савета Беларускай ССР шостага склікання.

У 10 гадзін за сталом старшынні займаюць месцы старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР дэпутат В. Ф. Шаўра, намеснікі старшыні Вярхоўнага Савета Беларускай ССР дэпутаты Т. І. Жыгалька, Г. А. Лагунова, І. І. Магілёўцаў.

Ва ўрадавых ложах — таварышы В. І. Казлоў, П. Я. Кісель, П. М. Махараў, С. О. Прытычкі, Ф. А. Сурганав, У. Е. Лабанок, Л. Г. Максімаў, А. А. Смірнов, члены Презідыума Вярхоўнага Савета БССР, намеснікі старшыні Савета Міністраў БССР, міністры, старшыні дзяржаўных камітэтаў Савета Міністраў БССР і іншыя члены ўрада.

Старшынявуючы — дэпутат В. Ф. Шаўра паведамае, што Савет Міністраў рэспублікі ўнёс на разгляд Вярхоўнага Савета прапанову аб назначэнні намесніка старшыні Савета Міністраў БССР тав. С. М. Кіцікіна.

Вярхоўны Савет аднагалосна прымае прапанову аб назначэнні тав. Кіцікіна Сяргея Міхайлавіча намеснікам старшыні Савета Міністраў БССР.

Затым Вярхоўны Савет пераходзіць да разгляду наступнага пытання парадку дня сесіі — аб стане і мерах паліпашэння работы культурына-асветных устаноў рэспублікі.

Слова для даклада атрымаў міністр культуры БССР дэпутат М. А. Мішковіч.

Затым пачалося абмеркаванне даклада. У спрэчках выступілі дэпутаты М. А. Кліменка (Гарадзечка-Вібарчары, Гомельская вобласць), А. Т. Шакура (Менска-Вібарчары, Гомельская вобласць), В. К. Луцін (Столінская вобласць, Гродзенская вобласць), Л. Н. Марцінюк (Камянецкая вобласць, Гродзенская вобласць).

Вярхоўны Савет даручае камісіі па культурына-асветнай рабоце разгледзець унёскі Саветам Міністраў БССР праект паставы аб стане і мерах паліпашэння работы культурына-асветных устаноў рэспублікі.

Пасля перанакру старшынявуючы — дэпутат І. І. Магілёўцаў дае слова для выступлення старшыні пастаяннай камісіі па культурына-асветнай рабоце Вярхоўнага Савета БССР дэпутату В. С. Смірнову (Камянецкая вобласць, Гродзенская вобласць), старшыні Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па кінематографіі Б. Ж. Паўленак.

На гэтым заканчваецца абмеркаванне пытання аб стане і мерах паліпашэння работы культурына-асветных устаноў рэспублікі.

З заключным словам выступае міністр культуры БССР дэпутат М. А. Мішковіч.

З улікам направак, унесеных камісіяй па культурына-асветнай рабоце, Вярхоўны Савет аднагалосна прымае паставу «Аб стане і мерах паліпашэння работы культурына-асветных устаноў рэспублікі».

На вяршыні пасяджэнні Вярхоўны Савет разгледзеў наступнае пытанне парадку дня — аб рабоце пастаяннай камісіі па гандлі і грамадскаму харчаванню, Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Старшынявуючы — старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР дэпутат В. Ф. Шаўра дае слова для даклада старшыні пастаяннай камісіі па гандлі і грамадскаму харчаванню дэпутату Ф. В. Галеваву.

Пасля абмеркавання даклада сесія аднагалосна прымае паставу «Аб рабоце пастаяннай камісіі па гандлі і грамадскаму харчаванню Вярхоўнага Савета Беларускай ССР».

Старшынявуючы — дэпутат В. Ф. Шаўра паведамае, што ўсе пытанні парадку дня сесіі разгледжаны.

Шостае сесія Вярхоўнага Савета Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі аб'яўляецца закрытай.

БЕЛТА.

Буйнейшы ў рэспубліцы шыронафарматы кінатэатр узводзіцца ў Мінску па вуліцы Талбухіна. На мантаніжы навіструйцы будынка добра працуе званно мантаніжы, яму кіруе Уладзімір Гаркавы. Званно ўзляло абавязцельства закончыць мантаніж да Кастрычніцкага свята.

ФОТА С. АНАНКИ.

АБ СТАНЕ І МЕРАХ ПАЛІЯПЭННЯ РАБОТЫ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОЎ РЭСПУБЛІКІ

ДАКЛАД МІНІСТРА КУЛЬТУРЫ БССР ДЭПУТАТА М. А. МІНКОВІЧА

СПРЭЧКІ ПА ДАКЛАДУ МІНІСТРА КУЛЬТУРЫ БССР М. А. МІНКОВІЧА

Таварышы дэпутаты! Наша партыя на сучасным этапе вырашае важнейшыя гістарычныя задачы якія вынікаюць з пастаянна матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму і фарміраванне новага чалавека. Гэтыя задачы ўзаемазвязаныя. Чым вышэйшая свядомасць членаў сацыялістычнага грамадства, тым хутчэй і больш паспяхова вырашаюцца задачы будаўніцтва камунізму.

Працоўныя Беларусі, як і ўвесь савецкі народ, сваёй самаадданай працай уносяць дастойны ўклад у агульную справу будаўніцтва камунізму. Вялікія поспехі дасягнуты ў развіцці прамысловасці, сельскай гаспадаркі.

Партыя і ўрад працягваюць пастаянна клопаты аб пэўным росце дабрабыту працоўных. Паўшаля заробатная плата рабочых і служачых, з вялікім поспехам ядзецца жыллёвае будаўніцтва, паліпаўняецца і гандаль, павялічваецца вытворчасць тавараў народнага ўжытку, паліпаўняецца бытавое абслугоўванне насельніцтва. Вялікі поспех дасягнуты і ў развіцці навукі і культуры Беларусі. Наша рэспубліка пераўтварылася ў сярэднюю школу сярэдніх, спецыяльных і вышэйшых навучальных устаноў, навукова-даследчых устаноў. Па колькасці студэнтаў ВНУ на 10 тысяч чалавек насельніцтва Беларусі КСР апярэдзіла многія развітыя капіталістычныя краіны. У рэспубліцы працуе Акадэмія навук з 22 навукова-даследчых устаноў, пабудавана 4 тэлевізійныя цэнтры і 10 рэтрансляцыйных станцыяў. Шырокім патокам ідуць на сельскай вайну, газеты, часопісы.

Важнае значэнне ў павышэнні палітычнага і культурнага ўзроўню савецкіх людзей, мабілізацыі іх сіл на ажыццэўленне задач, пастаўленых перад краінай, маюць культуры-асветныя ўстановы — клубы, дамы і палаты культуры, музеі, парк культуры і адпачынку, бібліятэкі. Яны з'яўляюцца асноўнымі пунктамі партыйных арганізацый у выхавальнай рабоце, цэнтрамі масава-палітычнай і культурна-асветнай работы сярод працоўных, папулярнымі дасягненню навукі і тэхнікі, перадаюча вопыт, месцам арганізацыі культурна-асветнай і адпачынку працоўных. У сувязі з гэтым дзейнасць культурна-асветных устаноў з'яўляецца важнейшым дзяржаўным пытаннем дзейнасці Саветаў дэпутатаў працоўных.

Дзякуючы пастаянным клопатам партыйных органаў, мясцовых Саветаў, наглядчыцы на цяжкіх матэрыяльных умовах пасля вайны, сетка культурна-асветных устаноў была не толькі адноўлена, але і значна расшырана. Цяпер у рэспубліцы ёсць 5,777 клубуў, 20,641 бібліятэка з кніжным фондам у 79 мільянаў экзэмпляраў, 4,928 кінаўстаноў, 20 паркуў культуры і адпачынку, 39 музеяў, якія вядуць сярод насельніцтва вялікую і разнастайную культурна-асветную работу. Штогод дзяржава адпускае вялікія сродкі на ўтрыманне ўстаноў культуры. Толькі па бюджэту Міністэрства культуры БССР і яго мясцовых органаў у 1964 годзе на гэты мэты выдаткавана больш як 20 мільянаў рублёў. Акрамя таго, значныя сродкі на будаўніцтва і ўтрыманне клубных устаноў і бібліятэк выдзяляюцца калгасамі і прадпрыемствамі, прафсаюзнымі арганізацыямі.

За апошнія гады ва ўстаноў культуры прышло многа кваліфікаваных работнікаў, сапраўдных энтузіястаў сваёй справы. У выніку нашы культурна-асветныя ўстановы маюць высокую якасць будаўніцтва, аб'ёмнае жыллё, выхаванне насельніцтва ў духу савецкага патрыятызму і інтэлектуальнасці, на слаўных баявых і працоўных традыцыях савецкага народа.

Дзейнасць клубных устаноў, бібліятэк, музеяў усё больш цесна ўз'яваецца з жыццём, са штодзёнай барацьбой працоўных за выкананне гаспадарчых планаў. Яны практычна дапамагаюць працаўнікам горада і вёскі авалодаваць тэхнічнымі і аграгаспадарчымі ведамі, дапамагаюць у арганізацыі сацыялістычнага спаборніцтва.

Адна з цэнтральных месц у дзейнасці клубуў і дамоў культуры займае тэма праслаўлення працы, паўшаля перадаюча вопыт.

У масава-палітычнай і культурна-асветнай рабоце яны не абмяжоўваюцца правядзеннем мерапрыемстваў толькі ў сваіх сценах. Шмат цікавых мерапрыемстваў праводзіцца непасрэдна на прадпрыемствах, будоўлях, у калгасах, саўгасах, у цэхах, брыгадах і на фермах.

За апошні час палепшылася работа па выхаванні дзяцей і падлеткаў. Пры многіх дамах культуры, клубы, паркі культуры і адпачынку, бібліятэках арганізаваны дзіцячыя аддзелы, куткі, пакоі, гурткі. Праводзяцца розныя масавыя мерапрыемствы.

У арсенале шматлікіх сродкаў работы ўстаноў культуры важнае месца займае выхаванне аспішніц і кіраўнікоў самадзейных культурна-асветных факультэтаў і спецыяльных і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў.

Як паказала праява апошніх гадоў, эфектыўнай формай падрыхтоўкі актывістаў клубнай работы і кіраўнікоў самадзейных культурна-асветных факультэтаў з'яўляюцца спецыяльныя курсы і курсы перападрыхтоўкі работнікаў культуры і адпачынку. Асабліва важнае значэнне мае падрыхтоўка актывістаў і кіраўнікоў клубнай работы ў сельскай гаспадарцы і навукова-даследчых устаноў.

Мы маем у рэспубліцы нямаля прыкладу вялікай плённай работы Саветаў па паліпаўняццю культурна-асветных устаноў працоўных будаўніцтва ачагоў культуры. Нельга сказаць, каб іхпер толькі небылі адмаўляць важнасць і значэнне культурна-асветнага ў выхавальнай рабоце. Аднак ёсць і яшчэ такія кіраўнікі прадпрыемстваў, устаноў, калгасаў, мясцовых Саветаў, якія не ўмеваюць іх іх работу, не ствараюць ім неабходных умоў. Яны лічаць сваім абавязкам займацца толькі гаспадарчымі спраамі. Такім кіраўнікам час зразумець памылковасць і шкоднасць таіх настрояў.

Сур'ёзныя недахопы, якія ёсць у рабоце культурна-асветных устаноў, сведчаць аб тым, што Міністэрства культуры БССР, яго органы на месцах, выканаўчыя камітэты абласных, гарадскіх і раённых Саветаў дэпутатаў працоўных не поўнасо выкарыстоўваюць дадзеныя ім магчымасці для далейшага ўздыму культуры ў горадзе і вёсцы.

Дакладчык расказвае, што за апошнія гады караннем чынам палепшылася работа культурна-асветнага ўстаноў у Лепельскім раёне.

Актывіта ўдзельнічае ў мерапрыемствах, праводзімых клубамі і бібліятэкамі інтэлектуальны. Ва ўсіх калгасах выбраны памеснікі старшын праўдніцтва, якія працуюць на грамадскіх асновах. Яны займаюцца пытаннямі работы культурна-асветнага ўстаноў. Толькі ў мінулым і гэтым гадах праведзены 3 сесіі Раёнага Савета, на якіх абмяркоўваліся пытанні паліпаўняццю дзейнасці культурна-асветнага ўстаноў. За гэты ж перыяд вынаком райсваца на сварадах і раённых цэнтрах рэспублікі. Апрача гэтага, пабудавана за кошт сродкаў калгасаў і прафсаюзаў 3,600 калгасных і прафсаюзных клубуў. Але зроблена яшчэ недастаткова. 44 раённых цэнтры не маюць асаблівых будынкаў для РДК. Асабліва дрэнна з памяшканнямі культурна-асветнага ўстаноў у сельскай мясцовасці.

У сувязі з ростам адукацыйнага ўзроўню працоўных, павелічэннем іх культурнага запатрабаванняў, бурным развіццём навукі і тэхнікі, роля культурна-асветнага ўстаноў павялічваецца. У прыватнасці масава-палітычнай і культурна-асветнай работы сярод насельніцтва стала больш складанай і адказнай Яны закляючыя весті работу з улікам новых задач, якія ставяцца перад намі краідай, расшыраць масавыя формы і рабіць іх больш разнастайнымі, шырока выкарыстоўваць новыя тэхнічныя сродкі прапаганды, абуджць у працоўных творчыя ініцыятывы.

Аднак, наглядчыцы на дасягнуты поспехі, многія культурна-асветныя ўстановы ўсё яшчэ працуюць дрэнна і не задавальняюць духоўныя патрабаванні працоўных. Кіраўнікі многіх устаноў культуры не бачаць новага, дзейнічаюць шаблонна, па-старому, не ўлічваюць запатрабаванні розных груп насельніцтва, а часам называюць працоўным неахвотным, нецвятым мерапрыемствамі. Яшчэ многія мясцовыя Саветы, кіруючыя органы культуры не ўваходзяць глыбока ў змест работы клубуў, бібліятэк, не дапамагаюць ім, не арганізуюць іх сапраўднаму вучоў клубуў.

У сувязі з гэтым Савет Міністраў рэспублікі выдзеліў дадаткова на ўмацаванне матэрыяльнай базы сельскіх культурна-асветнага ўстаноў 1 мільён 400 тысяч рублёў, ліміт на набывццё мэбл., 900 піння, радыёў і баянаў, 400 тэлевізараў. Гэта вялікая дапамога. І разам з тым многія культурна-асветныя ўстановы і яшчэ дрэнна абсталяваны мэбляй і культурным інвентаром, маюць непрыкладны выгляд.

Значны ўклад у справу ўмацавання матэрыяльнай базы клубуў і бібліятэк магл б унесці многія калгасы. Культурныя фонды калгасаў па рэспубліцы ў 1964 годзе склаў звыш 3,600 тысяч рублёў.

Аднак правярака паказала, што большасць калгасаў выдзяляе ў культурныя фонды значна менш сродкаў, чым гэта прадугледжана Статутам сельскагаспадарчай арцелі. А ў раёне выпадаюць нават гэтыя невялікія адлічэнні выкарыстоўваюцца не па прызначэнню.

Дзейнасць культурна-асветнага ўстаноў наш час характарызуецца ўзнікненнем і хуткім развіццём новых форм іх работы. У рэспубліцы цяпер працуюць на грамадскіх асновах 878 клубуў і бібліятэк, 27 аддзелаў культуры, 1,254 клубы па Інтэрнаце, 7 тысяч перавосаўных бібліятэк. У праўдніцтва клубуў і саветаў бібліятэк выбрана каля 50 тысяч працоўных.

Усеагульнае прызнанне атрымалі народныя ўніверсітэты, якіх у рэспубліцы налічваецца 1,372 з колькасцю слухачоў 161,832 чалавек. За час стаяно існавання народных ўніверсітэтаў набылі вялікі і шыры вопыт. Увага ўстаноў культуры і дзейнасці павінна быць накіравана на ўмацаванне і павышэнне якасці работы ўніверсітэтаў, развіццё іх сеткі.

12 тысяч настаўнікаў, урачоў, інжынераў, спецыялістаў сельскай гаспадаркі на грамадскіх асновах узначалілі клубы, бібліятэкі, уключаюць у арганізацыю рознабаковай работы па культурнаму абслугоўванню насельніцтва. Звыш 3 тысяч агульнаадукацыйных школ шэфуюць цяпер над клубамі і бібліятэчнымі ўстановамі рэспублікі.

Вялікая і адказная роля Саветаў дэпутатаў працоўных у развіцці культуры, павышэнні культурнага ўзроўню народа, у паліпаўняццю дзейнасці культурна-асветных устаноў. Яны маюць багатыя магчымасці для правядзення рознабаковай зместоўнай культурна-асветнай работы ў масах. У распрадэжні мясцовых Саветаў знаходзіцца шырока сетка устаноў культуры. Вакол іх склаўся шматлікі актыві. Усе гэта адкрывае перад Саветамі шырокае поле дзейнасці ў галіне культурнага будаўніцтва, камуністычнага выхавання працоўных горада і вёскі. Справа тая, каб іх належным арганізаваць культурна-асветную работу, узяць іх прывесці ў рух сілы, якія аб'яднаны вакол Саветаў.

Усё гэта дазваляе перад Саветамі шырокае поле дзейнасці ў галіне культурнага будаўніцтва, камуністычнага выхавання працоўных горада і вёскі. Справа тая, каб іх належным арганізаваць культурна-асветную работу, узяць іх прывесці ў рух сілы, якія аб'яднаны вакол Саветаў.

Два гэта дазваляе перад Саветамі шырокае поле дзейнасці ў галіне культурнага будаўніцтва, камуністычнага выхавання працоўных горада і вёскі. Справа тая, каб іх належным арганізаваць культурна-асветную работу, узяць іх прывесці ў рух сілы, якія аб'яднаны вакол Саветаў.

ПРАМОВА ДЭПУТАТА М. А. КЛІМЕНКІ

(Гарадзецкая выбарчая акруга Гомельскай вобласці)

Таварышы дэпутаты! За гады сямігадовага ў сельскай мясцовасці Гомельскай вобласці пабудавана 260 клубуў і бібліятэк, больш чым 300 стацыянарных кінаўстаноў. Апрача таго, у гарадах і райцэнтрах пабудавана 14 сучасных дамоў культуры і 12 кінастаў. Устаноў культуры паліпаўняецца інвентаром і абсталяваннем.

ПРАМОВА ДЭПУТАТА В. К. ЛУЦКІНА

(Столійская выбарчая акруга Брэсцкай вобласці)

Таварышы дэпутаты! Вялікая роля культурна-асветных устаноў у камуністычным выхаванні працоўных. Шматлікімі формамі і шляхамі яны веда, культуру і мастацтва ў масы, даюць людзям радасць, упрыгожваюць жылце, натхняюць іх на працоўныя справы.

ПРАМОВА ДЭПУТАТА В. С. СМІРНОВА

(Таварышы дэпутаты! Усе члены пастаяннага камітэту па культурна-асветнай рабоце Вярхоўнага Савета БССР выдзелілі ў раёны, каб вывучыць пытанні далейшага паліпаўняццю работы культурна-асветнага ўстаноў. У ходзе гэтай работы было ўстаноўлена, што яшчэ не ўсе культурна-асветныя сталі сапраўднымі памочнікамі партыйных арганізацый у камуністычным выхаванні працоўных.

У сувязі з гэтым, мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных Магілёўскай вобласці ў сваёй практычнай рабоце пачалі больш улічваць увагу ўмацаванню і матэрыяльнай базы і паліпаўняццю іх работы.

У вобласці дзейнічае даволі шырокая сетка дзяржаўных устаноў культуры: ёсць два тэатры, тры музеі, Дом культуры, музычныя вучылішча, 19 музычных школ, раёныя і гарадскія дамы культуры, сельскія клубы і бібліятэкі. Акрамя гэтага, ёсць шмат калгасных, прафсаюзных і рад іншых клубуў.

У гэтым годзе калгасы за свае сродкі і сваімі сіламі вядуць будаўніцтва 44 клубуў. У калгасах «Прагрэс», «Перамога» Касцюковіцкага раёна, імя Чарняўскага Асіповіцкага раёна клубы здадзены ў эксплуатацыю. Закачываецца будаўніцтва клубуў у калгасах «Радзіма» Кіраўскага раёна, імя Тэльмана Кіраўскага раёна і іншых.

У сувязі з гэтым у рабоце культурна-асветнага ўстаноў ёсць шмат сур'ёзных недахопаў. Сетка клубуў і бібліятэк не забяспечвае ў поўнай ступені культурных патрабаванні насельніцтва. Дрэнная матэрыяльная база многіх культурна-асветнага ўстаноў у значнай ступені тлумачыцца не толькі малымі сродкамі, якія адпускаюцца на гэты мэты, але і агульным чынам тым, што ў рэспубліцы па-сапраўднаму не вырашаны пытанні будаўніцтва ўстаноў культуры ў вёсцы. Да гэтага часу не вызначаны падрыхтоўкі актывістаў, якія могуць паспяхова весті будаўніцтва дамоў культуры ў сельскай мясцовасці.

Таварышы дэпутаты! Тэа крытычнае заўвага, якія былі выказаны ў дакладзе ў адрас мясцовых Саветаў Магілёўскай вобласці, мы ўлічым і зробім усё, што ад нас залежыць, каб устаноў культуры сталі дастойнымі памочнікамі партыі ў культурным будаўніцтве і ў вырашэнні важнейшых гаспадарчых задач. (Апладысменты).

Таварышы дэпутаты! Усе члены пастаяннага камітэту па культурна-асветнай рабоце Вярхоўнага Савета БССР выдзелілі ў раёны, каб вывучыць пытанні далейшага паліпаўняццю работы культурна-асветнага ўстаноў. У ходзе гэтай работы было ўстаноўлена, што яшчэ не ўсе культурна-асветныя сталі сапраўднымі памочнікамі партыйных арганізацый у камуністычным выхаванні працоўных.

ПРАМОВА ДЭПУТАТА А. Т. ШАКУРЫ

(Мясцовыя выбарчая акруга Магілёўскай вобласці)

Таварышы дэпутаты! Раўненні савецкай Пленума ЦК КПСС сямірады адбіліся на ўмацаванні эканамічна калгасаў і саўгасаў. Значна выраслі грашовыя даходы гаспадарак, аплата працы калгаснікаў з кожным годам павялічваецца, а значыць, растуць і культурна-асветныя запатрабаванні сельскага насельніцтва. Да прыкладу, узяць хоць бы калгас імя ХХІ з'езда КПСС, дзе я працую старшынёй. За апошнія два гады мы лабудавалі жылё пасядак для калгаснікаў, будзем водаправод. Але ўсё гэта будаўніцтва вядзецца прымятаў, доўга і з вялікімі цяжкасцямі.

ПРАМОВА ДЭПУТАТА Л. Н. МАРЦІНОВСКАГА

(Каміянская выбарчая акруга Брэсцкай вобласці)

Таварышы дэпутаты! За апошнія гады ў культурным жыцці Каміянскага раёна, як і ўсёй краіны, адбыліся вялікія змяненні. Намянога расшыралася сетка культурна-асветных устаноў, палепшылася абслугоўванне насельніцтва.

ПРАМОВА ДЭПУТАТА Л. Н. МАРЦІНОВСКАГА

(Каміянская выбарчая акруга Брэсцкай вобласці)

Таварышы дэпутаты! За апошнія гады ў культурным жыцці Каміянскага раёна, як і ўсёй краіны, адбыліся вялікія змяненні. Намянога расшыралася сетка культурна-асветных устаноў, палепшылася абслугоўванне насельніцтва.

Таварышы дэпутаты! Раўненні савецкай Пленума ЦК КПСС сямірады адбіліся на ўмацаванні эканамічна калгасаў і саўгасаў. Значна выраслі грашовыя даходы гаспадарак, аплата працы калгаснікаў з кожным годам павялічваецца, а значыць, растуць і культурна-асветныя запатрабаванні сельскага насельніцтва. Да прыкладу, узяць хоць бы калгас імя ХХІ з'езда КПСС, дзе я працую старшынёй. За апошнія два гады мы лабудавалі жылё пасядак для калгаснікаў, будзем водаправод. Але ўсё гэта будаўніцтва вядзецца прымятаў, доўга і з вялікімі цяжкасцямі.

Таварышы дэпутаты! Раўненні савецкай Пленума ЦК КПСС сямірады адбіліся на ўмацаванні эканамічна калгасаў і саўгасаў. Значна выраслі грашовыя даходы гаспадарак, аплата працы калгаснікаў з кожным годам павялічваецца, а значыць, растуць і культурна-асветныя запатрабаванні сельскага насельніцтва. Да прыкладу, узяць хоць бы калгас імя ХХІ з'езда КПСС, дзе я працую старшынёй. За апошнія два гады мы лабудавалі жылё пасядак для калгаснікаў, будзем водаправод. Але ўсё гэта будаўніцтва вядзецца прымятаў, доўга і з вялікімі цяжкасцямі.

Таварышы дэпутаты! Раўненні савецкай Пленума ЦК КПСС сямірады адбіліся на ўмацаванні эканамічна калгасаў і саўгасаў. Значна выраслі грашовыя даходы гаспадарак, аплата працы калгаснікаў з кожным годам павялічваецца, а значыць, растуць і культурна-асветныя запатрабаванні сельскага насельніцтва. Да прыкладу, узяць хоць бы калгас імя ХХІ з'езда КПСС, дзе я працую старшынёй. За апошнія два гады мы лабудавалі жылё пасядак для калгаснікаў, будзем водаправод. Але ўсё гэта будаўніцтва вядзецца прымятаў, доўга і з вялікімі цяжкасцямі.

ПАСТАНОВА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА БЕЛАРУСКОЙ ССР АБ СТАНЕ І МЕРАХ ПАЛЯПШЭННЯ РАБОТЫ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОЎ РЭСПУБЛІКІ

Вярхоўны Савет Беларускай ССР адзначае, што нахіліны рост жыццёвага ўзроўню працоўных стварэе спрыяльныя ўмовы для паляпшэння работы культурна-асветных устаноў па задавальненню культурных запатрабаванняў насельніцтва.

Культурна-асветныя установы рэспублікі за апошнія гады павялічылі сваю ролю ў камуністычным выхаванні працоўных, пачалі цесней уязваць дзейнасць з канкрэтнымі задачамі работы прадпрыемстваў і будоўляў, калгасаў і саўгасаў, палепшылі прапаганду дасягненняў навукі і перадавога вопыту ў сельскай гаспадарцы і прамысловасці.

Многія дэпутаты Саветаў, перадавыя рабочыя і калгаснікі, настаўнікі, урачы, інжынерна-тэхнічныя работнікі, спецыялісты сельскай гаспадаркі прымаюць актыўны ўдзел у рабоце культурна-асветных устаноў, працуючы ў пастаянным камітэце, у саветах устаноў культуры, выступаючы перад насельніцтвам з лекцыямі, докладамі, з'яўляюцца самадзейнымі артыстамі, кінагаспадарамі і г. д.

У былых працоўных усе больш трымае ўважэнне кнігі, часопісы, газеты, радыё і тэлебачанне. Яны сталі адбыцца амаль кожнай сям'і. У культурным абслугоўванні насельніцтва рэспублікі значна ўзрасла роля самадзейных мастацкіх калектываў. 22 575 самадзейных калектываў, якія маюцца на сённяшняе дзень, штогод даюць больш як 62 тысячы канцэртаў, выступленняў і абслугоўваюць больш як 12 мільянаў працоўных.

Дамы культуры, клубы, музеі, бібліятэкі, паркі культуры і адпачынку рэспублікі сталі больш узяць увагу на выхаванне камуністычнага выхавання дзяцей і падлеткаў, шырока ўцягваюць іх у самадзейныя калектывы і змяшчаюць спорт. Больш як палімілія дзяцей школьнага ўзросту займаюцца ў розных гуртках мастацкай самадзейнасці.

Мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных пачалі больш надаваць увагу арганізацыі работы культурна-асветных устаноў і ўмацаванню іх матэрыяльнай базы. У кіраванні і дзейнасці устаноў культуры сталі шырока ўключаны грамадскія асновы.

Разам з тым Вярхоўны Савет Беларускай ССР адзначае, што ўзровень работы многіх культурна-асветных устаноў усё яшчэ не адпавядае патрабаванням рашэнняў XXII з'езда КПСС і не ў поўнай меры задавальняе ўзростаўныя культурныя запатрабаванні насельніцтва.

Шмат якія клубы і дамы культуры слаба дапамагаюць прамысловым прадпрыемствам, калгасам і саўгасам у вырашэнні вытворчых задач, не ўзяўшы дасатковай увагі прапаганду дасягненняў навукі і тэхнікі, слаба папулярызуюць вопыт перадавой прамысловасці і сельскай гаспадаркі, не дыферэнцыруюць выхавальную работу сярод розных груп насельніцтва, слаба вядуць прапаганду навуковых ведаў, а таксама атэістычную прапаганду.

У рэдакцыях населеных пунктаў нерегулярна дэманструюцца кінафільмы, а ў некаторых дэфектных населеных пунктах кінафільмы наогул не паказваюцца. Дэманстрацыя кінафільмаў часта праводзіцца на нізкім тэхнічным узроўні.

Многія культуры, якія маюць мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных для ўмацавання матэрыяльна-тэхнічнай базы культурна-асветных устаноў, выкарыстоўваюць недастаткова. Памяшканні шмат якіх устаноў культуры рамантуюцца няасвоена, дрэнна абсталяваны мэбляй і інвентаром, не забяспечваюцца ў неабходнай колькасці палітвам. Плянны будаўніцтва культурна-асветных устаноў з году ў год не выконваюцца, хваля частка сельскіх клубы і бібліятэкі усё яшчэ размяшчаюцца ў наёмных памяшканнях.

Выкананыя камітэты мясцовых Саветаў дэпутатаў працоўных не надаюць належнай увагі поўнаму выкарыстанню выдзяляемых на культурна-асветную работу грашовых сродкаў прафсаюзных арганізацый, спажывецкай кааперацыі і калгасаў. Калгасы недадзель-

на выкарыстоўваюць свае магчымасці для ўмацавання матэрыяльнай базы устаноў культуры. Будуюцца дамоў культуры і клубы ў шмат якіх калгасах не плануецца і вядзецца без праектаў.

Выкананыя камітэты абласных, раённых і гарадскіх Саветаў дэпутатаў працоўных і Міністэрства культуры Беларускай ССР не надаюць належнай увагі падбору, расстаноўцы і выхаванню кадраў устаноў культуры. Больш палавіны работнікаў культуры не маюць спецыяльнай адукацыі, а многія з іх нават агульнай сярэдняй адукацыі. Выкананыя камітэты рада мясцовых Саветаў дэпутатаў працоўных не працягваюць належнай клопатаў аб замяненні кадраў, не ствараюць ім неабходных матэрыяльна-бытовых умоў.

Недахопы ў рабоце культурна-асветных устаноў тлумачацца тым, што выкананыя камітэты мясцовых Саветаў дэпутатаў працоўных і Міністэрства культуры Беларускай ССР не выкарыстоўваюць свае магчымасці для далейшага паляпшэння культурнага абслугоўвання насельніцтва. Шмат якія выкананыя камітэты мясцовых Саветаў дэпутатаў працоўных слаба ўважэнне ў работу устаноў культуры, не аказваюць ім належнай дапамогі ў правільнай арганізацыі работы, рэдка разглядаюць на сваіх пасяджэннях пытанні культурнага будаўніцтва, не працягваюць настойліва і ў выкананні прынятых рашэнняў.

Вярхоўны Савет Беларускай ССР пастаўляе:

1. Зварнуць увагу абласных, гарадскіх, раённых, пасялковых і сельскіх Саветаў дэпутатаў працоўных рэспублікі на неабходнасць усмертнага паляпшэння работы культурна-асветных устаноў па ідэіна-палітычнаму выхаванню працоўных, найбольш поўнаму задавальненню іх культурных запатрабаванняў.

Культурна-асветныя установы павінны паўсядзённа клапаціцца аб узяцці сваёй работы з практычнай камуністычнага будаўніцтва, шырока прапагандаваць навішкі дасягненняў навукі і тэхнікі і вопыт перадавой прамысловасці і сельскай гаспадаркі.

2. Абавязваць Міністэрства культуры Беларускай ССР, мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных і іх выкананыя камітэты:

прынцып меры да таго, каб дамы культуры, клубы, бібліятэкі, музеі, паркі культуры і адпачынку сталі сапраўднымі цэнтрамі масава-палітычнай і культурна-асветнай работы, забяспечыць у іх дзейнасці шырокае выкарыстанне найбольш даходлівых форм і метадаў работы сярод насельніцтва;

прынцып меры да расшырэння і ўпарадкавання сеткі культурна-асветных устаноў, зварнуць увагу на безумоўнае выкананне планаў будаўніцтва гэтых устаноў, шырока ўцягваюць грамадскіх у работу па будаўніцтву і добраўпарадкаванні дамоў культуры, клубы, бібліятэкі; у бліжэйшыя 2-3 гады вывесці ўсе культурна-асветныя установы з наёмных памяшканняў;

больш узяць увагу забяспечэнню культурна-асветных устаноў мэбляй, абсталяваннем, музычнымі інструментамі, нагляднымі і метадычнымі дапаможнікамі; забяспечыць свабоднае правядзенне бачнага і капітальнага рамонтна будынкаў дамоў культуры, клубы, бібліятэкі і кінатэатраў, правесці добраўпарадкаванне і адрамантаванне тэрыторый, якія прылягаюць да устаноў культуры, пераўтварыць іх у месцы адпачынку працоўных;

прынцып меры да павелічэння і абнаўлення кніжных фондаў і паляпшэння работы з чытачамі, паўней выкарыстоўваць міжбібліятэчны абмен кнігамі, усмертна падтрымліваць ініцыятыву стварэння бібліятэк на грамадскіх асновах;

больш узяць увагу паляпшэнню эстэтычнага выхавання насельніцтва, асабліва моладзі, пастаянна клапаціцца аб развіцці мастацкай самадзейнасці; усмертна ўмацоўваць і разшыраць сетку народных і аматарскіх тэатраў, харавых і музычных калектываў, абгаючы іх рэпертуар лепшымі творамі савецкіх

аўтараў, часцей праводзіць агляды, творчыя спрэчкі і конкурсы калектываў мастацкай самадзейнасці, святыя песні, шырока разгортваюць шэфскую дапамогу прафсаюзных калектываў і гарадскіх устаноў культуры сельскім культурна-асветным установам;

палепшыць падбор, расстаноўку і выхаванне кадраў работнікаў культурна-асветных устаноў, зварнуць увагу на павышэнне іх палітычных і дзелавых якасцей і стварэнне неабходных умоў для плённай работы.

3. Мясцовым Саветам дэпутатаў працоўных павысіць ролю і актыўнасць пастаянных камітэ і дэпутатаў у вырашэнні практычных задач культурнага будаўніцтва, палепшыць работу па прыцягненню грамадскіх да работы культурна-асветных устаноў.

Забяспечыць штогоднае правядзенне спрэчак кіравноў клубы, дамоў культуры, бібліятэкі, кінатэатраў, музеяў, паркаў культуры і адпачынку перад насельніцтвам.

Больш узяць увагу каардынацыі дзейнасці культурна-асветных устаноў незалежна ад іх ведамскага падпарадкавання.

4. Дзяржаўнаму камітэту Савета Міністраў Беларускай ССР па кінематографіі і выкананым камітэтам мясцовых Саветаў дэпутатаў працоўных павысіць ролю кіно ў камуністычным выхаванні насельніцтва. У бліжэйшыя гады забяспечыць абсталяванне на ўсіх цэнтральных сядзібах калгасаў і саўгасаў стацыянарных кінаапаратаў. Стварыць неабходныя ўмовы для паляпшэння работы кінаперасоў.

Зварнуць увагу на падбор рэпертуару і павышэнне якасці дэманструемых кінафільмаў. Павялічыць колькасць даічных кінааснастаў. Арганізаваць рэгулярны перагляд сельскагаспадарчых, храніцельна-дакументальных і навукова-папулярных фільмаў на ўсіх сельскіх кінаапаратах, шырока выкарыстоўваць гэтыя фільмы пры правядзенні лекцый і гутарак, палепшыць тэхнічную эксплуатацыю кінаперасоў, кінаабсталявання і фільмаў.

5. Міністэрству культуры Беларускай ССР і Дзяржаўнаму камітэту Савета Міністраў Беларускай ССР па справах будаўніцтва разрабавана ў 1966 годзе тытэльныя праекты сельскіх дамоў культуры і бібліятэк з улікам шырокага ўжывання мясцовых будаўнічых матэрыялаў.

6. Рэкамендаваць Беларускаму рэспубліканскаму савету прафсаюзаў забяспечыць далейшае паляпшэнне дзейнасці устаноў культуры, якія з'яўляюцца ў вядзінні прафсаюзаў, павысіць іх ролю ў правядзенні масава-палітычнай і культурна-выхавальнай работы сярод рабочых, служачых і членаў іх сем'яў.

7. Савету Міністраў Беларускай ССР разрабавана пытанні будаўніцтва і ўмацавання матэрыяльна-тэхнічнай базы культурна-асветных устаноў, расшырэння падрыхтоўкі перадавой кадры для гэтых устаноў, а таксама прапановаў і заўваг, якія выказаны дэпутатамі на сесіі Вярхоўнага Савета, і прыняць па іх адпаведныя рашэнні.

Вярхоўны Савет Беларускай ССР выказвае ўпэўненасць, што мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных, іх выкананыя камітэты, Міністэрства і ведамствы, культурна-асветныя установы і грамадскія рэспублікі прыкладуць усе намаганні да таго, каб у бліжэйшы час узяць культурнае абслугоўванне насельніцтва на ўзровень патрабаванняў, якія вынікуюць з гістарычных рашэнняў XXII з'езда і праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. КАЗЛОУ.
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.

22 настрычніка 1965 года г. Мінск.

«СРЦА НА ДАЛОНІ» У ГОМЕЛЬСКИМ ТЭАТРЫ

Вось такая была народная школа ў вёсцы Мікалаевічы, у якой вучыўся вясціліц Язуб Колас. Яе намялава мастак Ю. Пукіш. Гэты карціну і разглядаюць вучэбы сур'юцкім Літаратурнага музея Язуба Коласа і Яны Курбана. Яна будзе адна са шматлікіх экспанатаў філіяла Літаратурнага музея Язуба Коласа, які адрасавана на радзіме выдатнага песнара — каля вёскі Мікалаевічы.

Гомельскі драматычны тэатр пачаў сезон новым спектаклем «Сэрца на далоні». П'еса створана на аднайменным рамана І. Шамкіна рэжысёрам Ю. Арнянскім сумесна з аўтарам рамана. Музыка да спектакля напісаў кампазітар Я. Шікоці. Афармленне мастака В. Грышына. Галоўныя ролі ў спектаклі выконваюць артысты Д. Агіронка, Т. Скарута, М. Маліноўскі, А. Дымаў і А. Каплан.

Гледаны дзякавалі артыстам, а таксама І. Шамкіну і Я. Шікоцкаму, якія прысутнічалі на прэм'еры, за цікавы спектакль.

МАЙСТРЫ СЦЭНЫ ДЗЕЛЯЦА ВОПЫТАМ

У Мінскім Доме мастацкай самадзейнасці адбыўся абласны сямідзённы нарада рэжысёраў народных тэатраў і кіравнікоў тэатральных калектываў. З расказам пра работу рэжысёра над п'есам, пра работу аўтара над вобразамі сучасніка выступіў заслужаны артыст РСФСР, рэжысёр Тэатра імя Ярамолава А. Шагін. Потым узялі ўдзел у нарадзе павялічаны на рэпетыцыі п'есы «Л. А. Астроўскага ў народным тэатры Мінскага аэразава.

З аглядам сучаснай драматургіі і новых п'ес беларускіх пісьменнікаў выступіў драматург А. Маўзон. Пра афармленне спектакля цікава расказаў галоўны мастак Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР І. М. Горкава В. Галушкіч.

Са зместнымі лекцыямі выступілі на нарадзе вядомыя артысты БССР В. Ямпольскі і П. Івановіч, выкладчык Беларускага тэатральна-мастацкага Інстытута І. Курган. Адбылася сустрэча ўдзельнікаў семінара з народным артыстам СССР П. Малчанавым.

В. БАРЫСЕВІЧ.

ВІНШУЕМ З ЮБІЛЕЕМ!

Сёння спаўняецца 60 гадоў пазу Канстанціну Цітову. Праўдліва адзначаючы ў гэты дзень, што на працягу сваіх творчых год Вы напісалі намала цікавых, карысных, сапраўды патрыятычных твораў, большасць з якіх атрымала публічнае прызнанне ў народзе. Плённыя поспехі, дасягнутыя Вы і ў сваёй пераключэння дзейнасці, старання азнамячыць рускіх чытачоў з лепшымі здабыткамі беларускай літаратуры.

Жадаем Вам, дарэгі Канстанціне Марцінавіч, набыццэ здароўя, шчасця, новых сіл для новых кніг!

Літаратурная грамадасць Беларусі і шматлікія чытачы са шчырасцю адзначаючы ў гэты дзень, што на працягу сваіх творчых год Вы напісалі намала цікавых, карысных, сапраўды патрыятычных твораў, большасць з якіх атрымала публічнае прызнанне ў народзе. Плённыя поспехі, дасягнутыя Вы і ў сваёй пераключэння дзейнасці, старання азнамячыць рускіх чытачоў з лепшымі здабыткамі беларускай літаратуры.

Жадаем Вам, дарэгі Канстанціне Марцінавіч, набыццэ здароўя, шчасця, новых сіл для новых кніг!

НАШЫ ІНТЭР'Ю КНІГІ БЕЛАРУСКИХ ВУЧОНЫХ

— Якія кнігі беларускіх вучоных па гісторыі, філасофіі, літаратуры, мастацтву выйдуць у свет у 1966 годзе?

З такім пытаннем карэспандэнт «Літаратуры і мастацтва» звярнуўся да дырэктара выдавецтва «Навука і тэхніка» Д. Уксусава.

— «Навука і тэхніка» — выдавецтва шырокага профілю, — значыць тав. Уксусав. — Пераважнае месца ў нашым плане займае літаратура па мэтаматэрыялі, хіміі, фізіцы, геалогіі, будаўніцтву. Але вялікая доля і гуманітарнага цыкла. Як і ў мінулыя гады, у плане «Навука і тэхніка» на 1966 год шмат кніг па гісторыі, філасофіі, фіялагіі, культуры.

Мы выдзім гістарычныя нарысы В. Купрэвіча «Акадэмія навук Беларускай ССР», Ц. Гарбунова «Беларускія кнігадрукаванні», У. Пякуна «Беларуская сялянска-рабочніцкая Грамада».

Росквіту нацыянальных культур у ходзе будаўніцтва камунізму прысвечана кніга А. Галаўнёва «Камунізм і нацыянальная культура».

У апошні час узрасла ўвага вучоных да дэразвалюцыйнага перыяду наша дрыку Беларусі. Мы выдзім працу Т. Фёдаравой «Грамадска-палітычная думка ў Беларусі і «Мінскі лісток».

Да 75-годдзя з дня нараджэння класіка беларускай літаратуры Максіма Багдановіча выйдзе кніга Алега Лойкі «Максім Багдановіч». Даследчыку ўдалося па-новому працягнуць многія старонкі творчасці выдатнага паэта, паказаць станаўленне яго эстэтычнага погляду на фоне шырокага сацыяльна-палітычнага і грамадска-літаратурнага руху ў Беларусі. Аўтар разглядае творчасць Багдановіча як шэраў мастацтва, якая ямавала рэальна-літаратурнае мастацтва і дэзалеўналі росту беларускай дэзалеўналі і савецкай паэзіі, асабліва ў першае дзесяцігоддзе яе стаўлення.

У блыжэйшым годзе выдавецтва выдасць зборнік «Беларуская дакстрычэская проза», у якім будуць змяшчаны апавяданні сарака сямі аўтараў, у пэвонавай большасці малавядомых. Своеасаблівым працягам і далейшым зборнікам з'явіцца кніга «Беларуская дакстрычэская паэзія», куды ўключаны вершы каля пяцідзесяці аўтараў. Чытачы атрымаюць уяўленне аб творчасці А. Паўловіча, Г. Леўчыка, Ф. Чарнышэвіча, а таксама Шчулца, Жыбуля, Арла, Старога Уласа, Зянолі, Піпінава і многіх іншых паэтаў дэразвалюцыйнага дзесяцігоддзя.

Беларускі-польскім узаемаузвязям у XIX стагоддзі прысвечыць сваё даследаванне А. Мальдзіс. Аўтар доўгі час працаваў у архівах Вільноса, Ленінграда, Варшавы, Кракава, вывясіў

шмат цікавых, невядомых раней мастацкіх твораў і дакументальных матэрыялаў. Даследчык ставіць пытанне аб пераглядзе вольгарызатараў і х

паглядаў на творчасць такіх пісьменнікаў, як Я. Баршчэўскі, У. Каратынскі, А. Рупінскі, А. Ярыга-Дарэўскі і інш.

Дзе кнігі наша выдавецтва выдасць па фальклору. Лепшыя беларускія казкі, песні, легенды, у якіх уваблены вобраз заснавальніка Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы, увайшлі ў зборнік «У. І. Ленін і беларуская народная творчасці». Калектыўная праца «Беларуская Народная вусна-паэтычная творчасці» даследуе гісторыю беларускага фальклору ад старажытных часоў да нашых дзён.

У 1962 годзе мы выдзілі першы том акадэмічнай «Граматыкі Беларускай мовы». У сярэдзіне будучага года выйдзе другі том.

Фаналог В. Жураўлёў сваё даследаванне прысвечыў цікаваму, але мала распрацаванаму тэарэтычнаму пытанню — генезісу груповага сігарманізму ў праславянскім мове. У кнізе абгрунтавана гіпотэза, якая тлумачыць такія з'явы, як паходжанне і узнікненне акрытычнага складу, трансфармацыя да палатальнасці, узнікненне «прастаў» і г. д.

Другая праца па лінгвістыцы — «Афарымацыя дыстыбуцыі ў Беларускай мове» падрыхтавана Інстытутам мовазнаўства. У ёй дасяца апісанне слоўвартаваральных марфем беларускіх дзясловаў.

Пра новы кірунак у мовазнаўстве — сімбіятыку расказае навукова-папулярны нарыс В. Мартынава.

Усім, хто цікавіцца жывой мовай народа, адрасаваны «Дыялектычны слоўнік» Г. Юрчанкі. Матэрыялы для слоўніка аўтар збіраў на Месціслаўшчыне.

У мінулым годзе мы выдзілі кнігу В. Ялава «Ладавыя асновы Беларускай народнай музыкі». Яна была прысьвечана сустрацы чытачамі і калектывам. Цяпер мы выдзім працяг гэтай кнігі — «Рытмічныя асновы Беларускай народнай музыкі».

У прыгожым афармленні выйдзе кніга Ю. Чурко «Беларускі балет».

Выдавецтва пачынае новую серыю «Вучоныя Беларусі». Невялікая фармат, прыгожа ілюстраваныя кніжкі раскажуць аб жыцці і дзейнасці Б. Тарашкевіча, А. Багдановіча, А. Сержунтоўскага, М. Нільскага, У. Пяткевіча. У гэтай жа серыі выйдзе нарыс пра Уладзіслава Галубка і Малодца Смярчэўскага. Г. Падбярэзскі сваю навукова-папулярны нарыс прысьвечыў творчасці вядомага беларускага рэжысёра У. Корш-Сабіна.

Такі пералік новых выданняў па лінгвістыцы, літаратуры і мастацтву. Спрадзіма, што яны зацікавяць не толькі спецыялістаў, але і шырокае колы чытачоў. Выдавецтва вядзе вялікую работу па паляпшэнні папірафічных якасцей кніг.

СПРЭЧКІ ПА ДАКЛАДУ МІНІСТРА КУЛЬТУРЫ БССР М. А. МІНКОВІЧА

[Заканчэнне. Пачатак на 2-й стар.]

ПРАМОВА ДЭПУТАТА А. Я. РАХАНАВА

[Раваніцкая выбарчая акруга Мінскай вобласці]

Таварышы дэпутаты! Абычканкам, гарадскія, раёныя, сельскія Саветы дэпутатаў працоўных, установы культуры Мінскай вобласці зрабілі намала па паляпшэнню культурна-асветнай работы, пераўтварылі клубы, бібліятэкі ў аперныя пункты партыйных арганізацый па камуністычнаму выхаванню працоўных.

На сесіях Саветаў, пасяджэннях абычканкама, пастаянных камітэ і пачалі часцей абмяркоўвацца пытанні камуністычнага выхавання працоўных і ўмацавання ў гэтай справе ролі культуры. Здаецца, больш як 700 пытанняў па культурна-выхавальнай рабоце ўнеслі пастаянныя камітэты на разгляд выканкоў.

Цяпер мы маем вядрыную матэрыяльную базу для вядзення культурна-асветнай работы. Насельніцтва вобласці абслугоўваюць 1 200 клубы і вялікая сетка чырвоных клубаў, 4 музеі, 27 музычных школ, 1 270 бібліятэк, апрача школьных, з кніжным фондам каля 7 мільянаў тамоў.

Культурна-асветная работа вядзецца ў цеснай сувязі з канкрэтнымі гаспадарча-палітычнымі задачамі. Галоўная ўвага пры гэтым звартаецца на выхаванне ў кожнага савецкага чалавека любові і павялі да грамадска карыснай працы.

Шмат масавых мерапрыемстваў накіравана на прапаганду перадавога вопыту вытворчасці. Толькі ў гэтым годзе арганізавана каля 900 вечароў шанавання лепшых людзей. Ва ўстановах культуры вобласці прычэтанна намала лекцый і докладаў, праведзена тэматычных мерапрыемстваў.

Значную работу па выхаванню новага чалавека праводзіць бібліятэка. У вобласці вырашана зладзіць дзевяць кніжных выставаў і кніжных выставаў да кожнай сям'і. Многія бібліятэкі вядуць разнастайную работу па прапагандзе кнігі.

Разам з тым мы разумеем, што ў арганізацыі работы устаноў культуры па выхаванню насельніцтва ёсць і істотныя недахопы. Мы бачым гэтыя недахопы і прымаем меры да іх ліквідацыі.

Мерапрыемствы па дастойнай сустрацы 50-годдзя Савецкай улады, якія распрацаваны ў кожным калгасе, саўгасе, сельсавеце, раёне і горадзе, прадугледжваюць далейшае значнае паляпшэнне культурна-асветнай работы. Мы наставілі перад сабой задачу сустраць слаўны юбілей у добраўпарадкаваных умовах культуры, вывесці ўсе клубы і бібліятэкі з наёмных памяшканняў, пабудавалі больш як 100 клубы, забяспечылі установы культуры падрыхтаванымі кадрамі, стварылі ў кожным калгасе, саўгасе, на прадпрыемстве калектывы мастацкай самадзейнасці і інш.

Таварышы дэпутаты! Мясцовыя Саветы і установы культуры нашай вобласці правільна разумоўць свае задачы па выхаванню і культурнаму абслугоўванню насельніцтва, якія вынікаюць з рашэнняў сакраціўкага і вераснёўскага Пленумаў ЦК КПСС, і прымуць меры да таго, каб вышэй узровень культуры-асветнай работы, зрабіць, каб яна была больш дзейнай, сапраўднай выхаванню і пераўтварэнню панаваў і сацыялістычных абавязнасцэўстваў у гонар XXIII з'езда КПСС і 50-годдзя Савецкай улады. (Апладысменты).

ПРАМОВА СТАРШЫНІ ДЗЯРЖАЎНАГА КАМІТЭТА САВЕТА МІНІСТРАЎ БССР ПА КІНЕМАТАГРАФІІ Б. У. ПАЎЛЕНКА

Таварышы дэпутаты! Побач з карэнымі праблемамі развіцця савецкай эканомікі Камуністычная партыя вялікую ўвагу ўдзялае далейшаму павышэнню ўзроўню ідэалагічнай работы. Вось чаму пастаўлена на гэтай сесіі пытанне аб рабоце культурна-асветных устаноў рэспублікі з'яўляецца свечасовай. Важную ролю ў ідэальным выхаванні працоўных закладаюць адгаворы работнікаў кінематографіі як у галіне стварэння высокаідэйных і высокаматэрыяльных фільмаў, так і ахопе кінафільмаў усё большай колькасці насельніцтва.

У апошнія гады работнікі кінематографіі рэспублікі дабіліся некаторых поспехаў. На студыі створана рад мастацкіх фільмаў, якія атрымалі высокую ацэнку гледачоў. На саюзнае экран прынята шмат твораў кінапапулярнасці і навукова-папулярных фільмаў. З году ў год расшыраецца кінасетка. Цяпер у рэспубліцы дзейнічаюць 486 гарадскіх і 4 465 сельскіх кінаапаратаў.

ПРАМОВА ДЭПУТАТА Я. Б. ЛЕАШКЕВІЧ

[Казлоўшчынская выбарчая акруга Гродзенскай вобласці]

Таварышы дэпутаты! Усе мы штодзённа адчуваем клопаты Камуністычнай партыі і ўрада аб павышэнні дабрабыту народа, росце яго культуры. За прыкладам далёка хадзіць не трэба. Я кожны дзень бачу, як расце культура ў нашым раёне, якія паляпшаюцца жыццёвыя ўмовы. Капі на тэрыторыі раёна ў 1939 годзе не было ні адной школы на беларускай мове, то цяпер іх налічваецца 118. У раёне, можна смела сказаць, адбылася культурная рэвалюцыя. Капі 25 гадоў назад у нас не было ніводнага сельскага клуба, то цяпер працаюць абслугоўваюць 55 устаноў культуры. З кінаапаратаў, 13 сельскіх кінаапаратаў.

Калгасамі нашага раёна шмат зроблена па будаўніцтву клубы. Пабудаваны выдатны будынак і сельгасарцелях «Расія», «Бела-

У МАГІЛЁўСКИМ АДДЗЯЛЕННІ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ

СЕМІНАР МАЛАДЫХ
Два дні ў Магілёве абласны семінар маладых паэтаў, прозаікаў, драматургаў і крытыкаў, у якім узялі ўдзел каля 60 чалавек. З дакладам аб развіцці літаратурнай і аб творчасці пачынаючых пісьменнікаў выступіў Я. Усківа. Затым пачалі работу секцыі. На іх была абмеркавана творчасць дзвюццаці аўтараў: вершы работнікаў абласнога і пачынаючых Надзі Раварай, урача Аляксандра Мельнікава, апавяданні мастака Аркадзя Кандрусевіча, студэнта Мікалая Коўзалева і іншых. Кіравалі семінарам А. Русеўскі, С. Грахоўскі, М. Аўрамчык, П. Шасце-

ПОСПЕХ ВЫДАННЯЎ ГДР

Выстаўка — продажа кніг, якая ў Дні немейскай культуры ў Беларусі была наладжана магазінам «Дружба», засведчыла вялікую цікакасць мінчан да культуры братаў і сядаў істэтычнай краіны. Каля пяці тысяч кніг, выдзеленых у ГДР, набылі ў гэтыя дні бібліятэкі і кінагалубы сталі.

На выстаўцы ў магазіне былі шырока прадстаўлены творы класікаў марксізма-ленінізма, кнігі па навукі і тэхніцы, мастацкая літаратура, дзевяць кніжак на грамадска-палітычныя тэмы, выдзеленыя ў ГДР, набылі ў гэтыя дні бібліятэкі і кінагалубы сталі.

На выстаўцы ў магазіне былі шырока прадстаўлены творы класікаў марксізма-ленінізма, кнігі па навукі і тэхніцы, мастацкая літаратура, дзевяць кніжак на грамадска-палітычныя тэмы, выдзеленыя ў ГДР, набылі ў гэтыя дні бібліятэкі і кінагалубы сталі.

Магацін «Дружба» праймае прымем заказваў літаратуру мінулых год выдатна і кнігі, якія выпускаюць выдавецтва ГДР у ваступным годзе.

Л. САРНОВА,
дырэктар магазіна «Дружба».

Ас Вярышынэ Ламіра

У канцы лістапада ў Тадэвікістане адбудзецца Тыдзень беларускай літаратуры. Дзесьці гэты дзень тыдзеньна сьвята выданага анталогіі беларускай літэратуры і прозы, каліжы і нашых дзешчых паэтаў і празаікаў. Выдавецтва «Беларусь» выпускае анталогію тадыжыкай паэзіі, якая пэўна будзе выйдуць у свет.

Прапануем некалькі вяршаў тадыжыкай паэзіі з перакладах Сцяпана Гаўрусева.

Бока РАХІМ-ЗАДЭ

Л Ё С
Кругаварот жыцця—вяжю
разводдзе,
Находзіла стагоддзе на стагоддзе,
Адно другое крышачы спрадэке,
Але змяняюся мада чалавек.

Заведзён быў парадак адмыслова,
Каб павалілі ўсе законы слова,
А хто паразумее да пары—
Таго папілі проста на кастры.

Зямля, дзе продкі гнупіся
ў бясціллі,
Была падобна змрончэйшай
магіле.
І, зневажаны спакрой і мір,
Нарада славу распатпаў эмір.

Кішляк далёкі — дні маленства
ўспомню,
Дзе першаму парадэваў
промію,
Успомню бацьку, што даваў наказ:
—Бяжы ад свету—ён не любіць
насі!

Была ў старога прывідная мара,
Каня купіўшы, з'ездзіць да
Гісра.
Але—вархоніў волю нябёс—
Нам іншае судзіў няшчыры лёс.

Нас пад сваё крыло ўзяла Расія
і, зведзены гримоты агнявыя
і ураган вялікай барацьбы,
Гаспадаром сталі мы—рабы!

Расія! Ты нас праўдзе навучыла,
Ключы ад шчасця вечнага
ўручыла,
Прагнала гора, невештва і зморк,
Узнуменым зрэбіла кожны крок.

Красуеш ты—акрыленыя свабода,
Святлее пільні гісторыі народа,
Даступныя высі тэатраўшч
нябёс:
Твой лёс высокі — мой штодзёны
лэсі!

Файзула АНСАРЫ

САЛАДАТ
З дня нараджэння я люблю
суседства блізкае нябёс,
Свайей дзяржавы вартывы
і хлебасольны гаспадар.
Я адлаю сваёй зямлі
усё, што мне падорыў лёс,
Спагадлівая дабраста —
яе ўзямын дар.

Бяда мілгнэ перад вачмі,
нібы чужацкая страля—

Яна заслоніць грудзі мне
свайей дзяржавы рукой.
Па знаку бакішчыны я,
спаліўшы дробязнае дятла,
З высокім ратым пацукіем
спішаюся ў салдаці строй.

Я прызнаюся, што не так,
як мне хацелася б, пісаў,
Але ні ў чым я не скуліўся.
І словы — ўсе за аднаго! —
Алдаў я салу характва,
каб ад пладоў ён навісаў
І адчуваў ва ўсіх лістах
дрыготкасьці-гошты майго.

Вучоны сёння—што казаны—
цяпер вялікі сапраўды:
Адажыж мударасю сваёй,
яшчэ не раз ён адзвінч свет.
Прайшлі не марна для яго
вучнёўства-ранія галы—
Прыняў ён сэрцам і душой
свайей радзімы запавет.

З дня нараджэння я люблю
суседства блізкае нябёс,
Свайей дзяржавы вартывы
і хлебасольны гаспадар.
Я адлаю сваёй зямлі
усё, што мне падорыў лёс,
Спагадлівая дабраста —
яе ўзямын дар.

ВОДАР ХЛЕБА
Вайна і голад—вам праклён
вяжю!
Знясілівалі работніцка лі станюў,
І толькі я, адбывішыся ад рук,
Не бачыў гора—ведама хлэгучкі!

Але малага голад падцяргоў,
Я ўпаў на дол і сам устаць не
мог.

Зямлю раскопаў з плачам, ледзя
жывы,
Шукаў хоць карань спажыўной
травы.

Ды што ты знойдзеш у спякотны
дзень,
Калі перагареа нават ценя.

Балелі рукі—не дастаць кішнэ,
Дэдому брыць, а сум згінаў
каршэнэ.
І, затапыўшы ў сэрцы крыўды вощы,
Шукаў я дома, што пад есці вощы.

Расквітны шырока дастархан
быў голым, як прапрака дастархан.
І, хоць усе агледзеў я вузлы,
Былі даўно пустымі піялы.

Насцёрпын голад вощы мне гасіў,
—Дай хлеба мне! — я маці
папрасіў.

Яна нічога не сказала мне,
А са слязьмі на грудзі ўпала мне,
Я—не паверыў. Верыць не
хацеў—
Вунь сундучок, што блыхай
зіхацеў.

**АРЛОЎСКАМУ
ТЭАТРУ—150 ГОД**
У дарэвалюцыйнай галы ў тэатры былі
моцныя дэмакратычныя традыцыі рускага
мастаства. Наглядзіцца на жорсткую цензуру,
ставіліся сцэнакты на п'есках прагрэсіў-
ных драматургаў, даваліся агуднадаступныя
канцэртны для народа.

У савецкі перыяд тэатр, які носіць імя
вядомага рускага пісьменніка, актывна
ўдзельнічае ў ідэяна-эстэтычным выхаванні
працоўшчыкаў. У гады Вялікай Айчыннай вай-
ны многія з актываў змагаліся на франтах,
выступалі ў шпіталі перад рабочымі Украі-
ны, дзе каленціў знаходзіўся ў эвакуацыі.

У апошні час у рэпертуары тэатра вяду-
чае месца займаюць п'есы савецкіх драма-
тургаў, рускай і замежнай класікі. Высо-
кую ацэнку грамадскага атрымалі спек-
таклі «Ягор Булычэў і іншыя», «Ралом»,
«Чалавек з ружом», «Брацкія курацы»,
«Траўня натэжычаны», «Мянем рэвалю-
цыі», «Грушчына гісторыя», «Мясяц у вясны»,
«Савецкія гнізды», «Вачыні і дзеці», «Іва-
ноў», «Дом Нарыса» і іншыя. Пэніцыя
суляці з мясцовымі актывамі, Пастаў-

лены п'есы арлоўскіх драматургаў «Першы
святло», «Дружбы», «Польмя ў імжы», «Раз-
ведка ідзе наперадзе».

Прыкметна ўзрасло вынаўнічае маста-
ства актываў, рэжысёраў, мастакоў тэатра.
У вобласці і за не межамі любіць ас-
пектаваны актываў РСФСР Волгу Кары-
скаю, Маргарыту Коласаву, Пятра Арлова,
Сяргея Палова. Вялікай пшавіж карыстаю-
ца галоўны мастак тэатра, заслужаны дзе-
яч мастацтваў РСФСР Аляксандр Новікаў.

Кірэ тэатрам народны актывіст распулі-
ні, Уздэсланы легендарнай абароны Брэс-
тскай крэпасці Мікалай Белавусав.

У дзень юбілею, 8 кастрычніка, у Арле
паставілі перадыня зямлю ў лужыны.
«Дарэчынае раманэ Тургнева».
Выдадзена грунтоўная работа маскоўскага
тэатраўшчыка і пісьменніка Леаніда Афо-
нава «Аловыці пра Арлоўскі тэатр».
У народнагаспадарчых плян на 1968 год
ўключана будаўніцтва новага тэатральнага
будынка на востраў месці.

Антоль ЯНОЎСКІ,
нарэспандэнт АДН.

Успомніў пра яго і нездарма—
Мі-лэдэ хвалі там. Наўжо няма?

—Лябэз накіліўшыся—пазнаў
Знаёмы водар. Ен ужо лунаў,
Запоўніўшы прастор без барагоў,
Машын, чым кветкі ўсіх ма-
лугоў.

Я апрытомнеў, хоць зусім не еў—
Я водарам насыціцца хацеў.

Я дыхаў ім, забывіўшы ў паўсе,
І гэтым выратаваў ён мяне.

Аб ім успомню з-пад любых нябёс
І стануць вочы Жаркімі ад слёз.

Шэрагі МАСТОН

КРЫНІЦЫ
Вось паднебная іскраціца
Перамтурма галішча.
Ціха булькае крывіца,
Вічыцца з гора галавішча.

І друва набялае,
Мякаціна так гудзе —
Пабара-праваароў і
Стрыжы звонкія ў вадзе,
Аздабляючы неразлучна
Скору хвирга хвирга
Мілагучна, паўночна
І сучучна — лобата!

У мігненні-зіхаченні
Наваў шурці такі,
Што здычае—на каменні
Пакаціліся звонкі.

Столькі зноў-недалога —
Забародзіць заваркі! —
І ў вайсачку з разсону
Прама ў лежбішча ракі.

Што ім выстуні і скалі
І няварыненні дол:
Пойдуч-пройдуч, дзе папала —
Рокат-калякат наваколі!

Іх ва ўсім днае звода,
Спірт і стола за дваіх.
І жывіць майго кара
Ад-мостраваціца ў іх.

Бабо ХАДЖЫ

НАВАЛЬНІЦА
Глядзі сюды—такое не прысціца,
Можа толькі шроўца ў лужыны.
На горы наступае навальніца,
Слуціць зямлю дамджыні-
ледзяшы.

Пачырванела неба палавіна,
Цямнечка краны, хмар прынуўшы
гроз:
Не дождж—а ліўняў чорная лавіна,
Агно і ветру ярасны хаўрус.

Хвістаюць разгойданае воще
У пералівах ценю і сятля,
І ты падушыш, што ў душыны
сваец
Бушуче зіхатліва мятла.

І вощер, як шчанюк шыранароты,
Ад радасці, аблаваючы дол,
Аноча, што ў бланкіты варты
Закодыць сонца, быццам першы
гол.

На траваў граюць сонечныя блікі,
Свет пасяваю, усцешаны слэзна,
Ракошчы неўгамонныя арні
І—не сціхае лісцёў гама.

Мой бабця, — паведаўшы ў сваю чаргу
Джузэпэ, — прываў куракам у Максіма
Горкага, калі той лічыўся на Капры. Пісьменнік
часта брэхав у імям мясцовым і простым
доме, шмат расказваў нам пра сваю краіну,
памагаву бачыць і мне вывучаць рускую мову.
Дз гэтай пары я беруць спілку, у якой Горка
свайей рукою напісаў мне рускі літар. Ад-
ноўчы ўвечары я рыхтаваў садзіць кветкі.

КВЕТКІ МАКСІМА ГОРКАГА
У адным з крымскіх портаў кінуў явар
Італьянскі пярхоў «Леанарда да Вінчы». Гас-
падары мясцовага лужы маркоў чейла су-
стэрлі членаў экіпажа Італьянскага парахода.
Завявалася ажыўленыя гутарі. Пахмылі марак
Джузэпэ «По Горка з якіміж букетам кветак
павышоў да мясціны дэкаратара клубу, чле-
на праўлення аддзялення таварыства «СССР-
Італія» Генадэя Вязоўскага і спытаўся ў яго
па-руску:
— Скажыце, гэта праўда, што ў Ялце жыў
Максім Горкі?

Так, адказаў Вязоўскі, — вальні
пісьменнік перадыня зямлю ў Ялце да рэвалю-
цыі. Прыязнаў ён сюды і ў гады Савецкай
ўлады: на Узбярэжжы ў Форасе была яго да-
ча. Утульны істок у Кірыме нагадаў яму Ка-
пры.

Мой бабця, — паведаўшы ў сваю чаргу
Джузэпэ, — прываў куракам у Максіма
Горкага, калі той лічыўся на Капры. Пісьменнік
часта брэхав у імям мясцовым і простым
доме, шмат расказваў нам пра сваю краіну,
памагаву бачыць і мне вывучаць рускую мову.
Дз гэтай пары я беруць спілку, у якой Горка
свайей рукою напісаў мне рускі літар. Ад-
ноўчы ўвечары я рыхтаваў садзіць кветкі.

Антоль ЯНОЎСКІ,
нарэспандэнт АДН.

нашта прадчуваў. У хад-
ладнаатай гармоні фарбаў,
Смелых пунктах гледжання
нрэдзка з адноху, з птушынага
павету—выступала трывага ма-
стака і чымнае адчуванне бу-
дучых змен.

Калі адбылася Кастрычніцкая
рэвалюцыя, Канстыцін Юон
быў сярэд тых інтэлігентнаў,
якія засталіся ў новай Расіі,
можа быць, могога не разу-
меючы, але верачы ў праўду
таго, што адбываецца. Ен стаў
тым «класікам» у жывапісе,
якім быў у пазіі Валерыі Бру-
саў, што стаў за разнастай-
насцю пошукаў, іх мастацкасці і
грамадзянскасці.

Для рубжы дзятасці—двац-
цятых гадоў у творчасці Юона
вельмі характэрная «Новая
планета». На ёй аднострояны
космас. Людзі іншага свету,
прыгнечаныя і прыніжаныя,
разіночыць спіны, узнімаючы
паўстанне, убачыўшы ў небе
«новою планету» — ахопленыя
рэвалюцыйным пакарам Зям-
лю.

У адной з наступных работ—
«Купалы і ластаўкі» — Юон ад-
пласканага з пералепчэнымі
планамі жывапісу вяртаецца да
сакавітай, матэрыяльнай лепкі
формы, усаўляючы сінх не-
ба, строгу велькі старажытнай
архітэктуры, імялі палёт пту-
шак. Манера жывапісу стано-
віцца больш сабрайна. Малю-
нак, контур выступаюць галоў-
нымі артаніжымі пачаткам.

У партрэце сяцёр-касамо-
лаў, створаным у сярэдзіне
дваццятых гадоў, гэтым якасці
ўдасканалююцца. Юон зяр-
таецца да традыцый майстрав
Італьянскага Адраджэння, да

Горкі прываў памагачы, і мы разам
садзілі іх кінуўшы сідзіны ў невады,
садцы. З тры пары мінутаў шмат гадоў,
але і сёння ў нас растуць кветкі Горка-
га, нагадаючы пра выдатнага чалавека, пра
яго краіну. Вось я і прыдэ букет гэтых кве-
так у ваш горад.

Пад апылкомыя прысутныя Джузэпэ вы-
сока падняў свой букет.
Генадэя Вязоўскі, падшыўшы да шафы,
дастаў некалькі кніг Горкага і падраваў іх
госцю.

А ўвечары ў ілдуе маркоў на сустрэчы з
літвінскім партывінам ўсхваляваным Джузэпэ
Ніо Грва таварыў.

Амаль дзятасці гадоў назаў я стаў мар-
коў. Пойдучы на Італьянскі судзіны куракам,
Паўваў у розных краінах. Але асабліва быў
рады, калі на параходзе «Леанарда да Вінчы»
адраваўся ў СССР. Вялікі доўг Італьянскага
народа Максім Горкі шмат расказваў пра па-
шы краіну, і я даўно марыў пабываць тут. На-
роўжэ гэтая мара здзейснілася. У Ялце я аса-
бліва адчуў усю праўду слоў Горкага: «Чала-
век гэта гучыць горад і ён гучыць горад, і
лі гаварыць» ме: «Нічога, Джузэпэ, ты калі-
небудзь убачыш па-сапраўдному шчаслівых лю-
дзей». Цяпер я ўвечары іх.

**КАРЦІНЫ
НА КОСЦІ МАМАНТА**

Пад рукамі выдатнага майстра на стара-
даўняй косці маманта ажылі героі наця-
няльнага лужыкаў апаку «Алошка». Вялікі,
дзівоны свет раскрасаецца работках Пі-
рыцыя Васільева Амосава, народнага ма-
стака РСФСР І Янучыя АССР.

Угледзіся ў баральскія, выразныя на
трых пудурных кубках: колы тавару і па-
дзей дз і коўнікі на прываўшых і дзятка,
чорт, які закаваў ё ў кайданы. Волат ад-
праўдзіць у дарогу, каб выратаваць пры-
танюў, Шмат пубераг небяспечных пера-
твараў іх у коўнікі на прываўшых і дзятка,
не раз вядзе ён зорктыя баі — на месцы, на
зямлі, над зямлёю, над вогненным морам.
І волат перамагачы.

Уладзілкіч шчодрым творцаў, пра якіх мы
расказалі, — Музей этнаграфіі народнаў
СССР

Расказ пра таленавітага разбра на косці
маманта, мастака, чые творы можна су-
страць і за рубжамі нашай краіны, будзе
папоўны, калі не адначыць і іншыя яго
таленты. Уключаны магнатарон, і мучыч-
скі голас стыва па-лужыку песенку з кін-
мафільма «Азатрад» мужучо песню героі
знісу «Алошка» Нюргун Ваўтура... Яшчэ ад-
на магнатароннае стужка перадае пшчот-
лічкі трох сумных мелодыяў, якая выкон-
ваецца на нацыянальным інструманце —
комусе, гэтыя запісы, у якіх мастак Т. Амо-
сав паўстае і як співак, музыкант, зрэбле-
ны суцрацоўнікам Музея этнаграфіі.

**«КУЛЬТУРНАЯ»
ПУСТЫНЯ ЗША**
населенцтвам у 25 і
болды трыцца чалавек.
Аднак толькі насель-
ніцтва 131 з гэтых га-
радоў, т. зн. каля адной
шостаў насельніцтва,
ня трэ гады мела ма-
гчынасць пабываць на
канцэрце, хоць бы ад-
наго профінальнага
сімфанічнага аркестра.
За той жа перыяд толь-
кі ў 157 гарадах да-
важыліся пшчотлівы
нацыянальных драма-
тычэскіх тэатраў. І
толькі ў 84

гарадах выхарты мей-
магчынасць пабываць
на пакавах профіна-
льнай аператрачэй
тэатраў. І гэтыя ма-
гчынасці ганшавальны
тэатры пабывалі толькі
у 117 гарадах.

Як указвае газета
«Вашынгтон пост», гэта
азначыла, што «нашчыне
большыя амерыкан-
скыя населеныя а-
дзінкіны» тры гады
не бачылі профіналь-
нага тэатра, профіна-
льнага аркестра.

Г. ФРМН,
нарэспандэнт ТАСС.
Нью-Йорк.

ПРЫГАЖОСЦЬ, ЯКАЯ НЕ СТАРАЭ

24 кастрычніка 1965 года споўнілася 90 год
з дня нараджэння вядомага рускага савецкага
мастака, педагога, тэатральнага мастацтва
Канстанціна ЮОНА.

Канстанцін Юон нарадзіўся ў вёсцы
Кіпрскага і Венешыянава. Белы
блусы кантраст адцяняюць
маладыя, загэралыя твары.
Гладкія, светлыя, каларо-
выя мазкі складаюць чаканную
форму, выкладваючы сваёй
барагай выразны і строгі лі-
ніі малюнка. У нечым гэтай
манера нагадавае жывапіс
другога рускага мастака Кузьмы
Пятрова-Водкіна. Вобразы Юона
нават больш упартыя і рэ-
шучыя. Перад намі новае гас-
падары жыцця, якія бачыць у
сваіх пацукках і думках вышэй-
шую праўду часу.

Амаль пэўнастагоддзя кожнае
лета жывапісец выяжджаў са
сталіцы ва ўтульнае і прыволь-
нае мястэчка Ліханова. Тут ён
пісаў эцюды. А карціны закан-
ваў, вяртаючыся ў горад. Маск-
ва ён прысвечыў сваю апош-
нюю работу — панараму сталі-
цы з Ленінскіх гор, якія яны
былі ў 1957 годзе, калі ў Мас-
кве праходзіў Суветны фе-
сываль моладзі.

Чулы педагог, Юон верыў у
моладзі, у тых мастакоў, якія
ўступалі ў вялікае мастацтва ў
сэрэдзіне пяцідзятых гадоў.
Звяртаючыся да змены, стары
майстар не ставіўся нагад-
ваць: «З часам усе недохопы
твора становяцца ўсё больш
відэвачнымі для ўсіх, а добрыя
яксы жывапісу нібы ўзмацня-
юцца. Прыгажосць мастацтва
вызначаецца ўменнем не ста-
рэць».

У мастацтве Юона ёсць і гэ-
тая прыгажосць, якая не ста-
рэе.

Іван КУЦОЎ,
мастацтвазнаўца.
(АДН).

ЭФРАСІНЬЕЎСКАЯ ЦАРКВА

ЭФРАСІНЬЕЎСКАЯ ЦАРКВА

Непадалёк ад Палачына на беразе Палаты ў
далёкай мінуўшчыне знаходзілася вёска Сель-
чы. У XII стагоддзі старажытны прамаўнік
пабудавалі тут храма-Эфрасінеўскую царкву—
выдатны твор архітэктуры мастацтва.
На шчасце, царква адносна надзейна захавалася
на працягу дзяткаў гадоў. І, аглядаючы яе, мы
можам мернаваць аб агудным стане культуры
нашых продкаў, узроўні іх архітэктурна-
даўняй тэхнікі.

У XII стагоддзі ў заходніх абласцях Русі па-
добных будынкаў было вельмі шмат. Аднак Палачына
царква з'яўляецца найбольш цінным прыклад-
дам старажытнага дойлідства, бо тут мы суты-
каемся з рэдкім выпадкам пераходу ад глыбін-
на-прасторнага шчыльнага, характэрнага для
эпохі феадальнай раздробленасці, да аб'ёмна-
цэнтральнага. Кідаюцца ў вочы выразнасці і ра-
нальнасць сілуэтаў намяшчэння, намяшчэння
і прапарцыянальнасці аб'ёмаў. Гэта па сут-
насці паралелепіпед, увенчаны барабанам са
шлемпадобным купалам.

Царква прызначалася для вузлага мола лю-
дзей, не памеры невялікай шчырыня і тры-
ні болы за сем метраў даўжыня, яе і вы-
шыня, — 12,3 метра. Пры будаўніцтве царквы
пераварылася пазамарна. Пазней верхне-
нябавышні частка будынка была перабудавана
па ўсім перыметры і звычайна дэукратны дах.
Сцены храма, які і іншы старадаўні збудав-
ванні, выкладзены з плоскай, добра абляпенай
цэглы — шчыльна.

Пра галоўны — заходні — уваход толькім
у будынак. Першае ўражанне — абмра-
насць; адчуваецца неагара неамастатнасць
асобных элементаў. Слушы, агары, якія па-
трымліваюць шчыльны і купал, непамерна
нісцяны, аркі і сілленні — цяжкія, а базаль-
часты прамерна заціснены. Тым не менш у
тэатры будынка ёсць пэўная гармонія, шчы-
на свядчыць пра вялікае майстравства бу-
даўнікоў.

Старажытны будаўнічы стараня імпалітні-
ся пра ўнутранае абароненне храмаў, Палачы-
на Спаса-Эфрасінеўскага царквы таксама бы-
вала ўпрыгожана. Да нашых дзён пад пластані
тыноўні на сценах захаваны фрэскавы жыва-
піс XII стагоддзя. Калі ўлічыць, што ў гады
Вялікай Айчыннай вайны загінула шмат помні-
каў, якія мелі старажытны жывапіс, ды фрэ-
скі ў Палачына царквы набываюць выключнае
значэнне.

Таварчы пра Інтэр'эма, трэба ўказаць
на цінны прыём, які рэдка сустракаецца ў бу-
даўнічай практыцы нашых продкаў. Для пера-
дчы вялікай вертыкальнай пракурзі ад масіў-
нага шчыльнага і арака на ўнутраным нясу-
слупы, дойдзі вырашчаву зрабчы сваёсвабіну
падушку ў выглядзе дубова пшчы тэаўшчына
ў сум сантыметраў, двова лётра захавалася.

Спакойная, велічная сваёй прастаёй царква
адбываецца ў лужына галдзі ракі і нібы ў-
растае ў сваіх вертыкальных памерах, на-
бываючы незвычайна лёгнасць. Сузьві буды-
ніцтва з прыродай... Ці не ў гэтым тоіцца аса-
блівае хараваста старажытных помнікаў? І жыві
сёння мы не імнімся да тагога спалучэння і
сугучнасці.

Царква неапа ўваходзіла ў склад вялікага
ансамбля Спаса-Эфрасінеўскага магнара,
заснаванага палачына нінгіння Эфрасінія, ма-
радавой для свайго часу, шырока адукаванай
жамчыннай, якая шмат зрабіла для культурнага
развіцця Палачынага мястэчка. У царкве, на дру-
гім паверсе, побач з хорамі можна бачыць
цесную нелю з маленічкім вокнамі ў масіўнай
цесняне. Паданне гаворыць, што тут некалі доў-
га жыла нінгіня (памерла яна ў 1173 г.). Па-
данне гаворыць і аб тым, што царква была бу-
давана за выключна кароткі тэрмін — на
працягу 30 тыдняў.

Надаючы савецкім вучоным удалася рас-
крыць імя аўтара гэтага архітэктурнага по-
ніка, рускага дойдла, Івана.